

1 Aké sú jednotlivé druhy opatrení?

Predbežné opatrenia:

Predbežné opatrenia slúžia na to, aby boli predbežne, t. j. dočasne upravené pomery účastníkov alebo pre prípad, ak existuje obava z ohrozenia výkonu súdneho rozhodnutia.

Vo všeobecnosti sú predbežné opatrenia vydávané pred začatím konania vo veci samotnej upravené v § 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov) a predbežné opatrenia vydané po začatí konania vo veci samotnej sú upravené v § 102 zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov. Osobitné predbežné opatrenia pre niektoré špecifické situácie sú upravené v zákone o osobitných súdnych konaniach (zákon č. 292/2013 Zb.), a to predbežné opatrenie upravujúce pomery maloletého dieťaťa, ktoré sa ocitlo v stave nedostatku náležitej starostlivosti (§ 452 a nasl.), ako aj predbežné opatrenie vo veci ochrany proti domácejmu násiliu (§ 400 a nasl.). Súčasne § 12 zákona č. 292/2013 Zb. stanovuje niektoré osobitné pravidlá dopĺňajúce všeobecné ustanovenia predbežných opatrení pre typy konaní, ktoré spadajú do pôsobnosti tohto zákona.

Zabezpečenie dôkazov:

Dôkazy sa zabezpečujú vtedy, ak existujú obavy, že dôkaz nebude neskôr možné vykonať alebo že ho bude možné vykonať iba s veľkými ťažkosťami (napríklad nesprávne plnenie kúpnej zmluvy, keď predmet zmluvy tvorí tovar podliehajúci skaze, alebo vypočutie svedka, ktorý je vážne chorý a je ohrozený na živote).

2 Za akých podmienok možno vydať tieto opatrenia?

2.1 Postup

Predbežné opatrenia:

V zmysle § 74 zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov sa konanie o nariadení predbežného opatrenia začína na návrh.

V zmysle § 12 zákona č. 292/2013 je však možné nariadiť predbežné opatrenie bez návrhu, ak je možné bez návrhu začať konanie samotné (teda napr. konanie vo veciach starostlivosti o maloletých, konanie o právnej spôsobilosti, konania vo veci opatrovníctva, konanie vo veciach nezvestnosti a smrti). Súd v takých prípadoch vydanie predbežného opatrenia nariadi sám z úradnej moci.

Súd príslušný na vydanie predbežného opatrenia je súd, ktorý je príslušný vo veci samej. Výnimky z tohto pravidla sú ustanovené v § 400 a 453 zákona č. 292/2013 Zb.

Zabezpečenie dôkazov je možné vykonať:

Pred začatím konania vo veci samotnej, na návrh. Príslušný na konanie je súd, ktorý bol príslušný na konanie vo veci, alebo súd, v ktorého obvode sa nachádza ohrozený dôkazný prostriedok.

K zabezpečeniu dôkazov môže dôjsť počas konania, a to aj bez návrhu.

V prípade, že nehrozí nebezpečenstvo z omeškania, majú účastníci vo veci samotnej právo byť prítomní pri zabezpečení dôkazov.

Dôkaz je možné zabezpečiť aj notárskym alebo exekútorským zápisom, pokiaľ sa daná skutočnosť odohrala v prítomnosti notára alebo súdneho exekútora, prípadne ak notár alebo súdny exekútor osvedčil stav veci.

2.2 Hlavné podmienky

Predbežné opatrenia sa môžu nariadiť:

Ak je potrebné, aby boli pomery účastníkov dočasne upravené;

ak existuje obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený.

na predbežnú úpravu pomerov.

Posúdenie, či je potrebná predbežná úprava pomerov účastníkov závisí od okolností konkrétneho prípadu. Predbežné opatrenie bude nariadené len vtedy, ak sa dostatočne preukáže potreba predbežnej úpravy právny pomerov účastníkov. Pri ostatných okolnostiach dôležitých pre nariadenie tohto predbežného opatrenia postačí, že budú aspoň overené skutočnosti rozhodujúce pre uloženie povinnosti predbežným opatrením.

Ohrozenie výkonu rozhodnutia

Nariadenie predbežného opatrenia z dôvodu obavy, že by bol výkon súdneho rozhodnutia ohrozený, vyžaduje, aby oprávnenému svedčilo rozhodnutie, prípadne listina, ktorá je titulom na výkon rozhodnutia. Predbežné opatrenie možno nariadiť len dovtedy, kým sa rozhodnutie nestane vykonateľným, alebo ak existujú vážne dôvody, pre ktoré oprávnený zatiaľ (dočasne) nemohol pristúpiť k vymáhaniu splnenia uloženej povinnosti prostredníctvom výkonu rozhodnutia. Zároveň musia byť preukázané skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že by bol výkon súdneho rozhodnutia ohrozený (najmä v dôsledku správania dlžníka).

Návrh na nariadenie predbežného opatrenia musí obsahovať formálne prvky podľa § 42 ods. 4 a podľa § 75 zákona č. 99/1963 Zb., a to okrem iného:

údaj o tom, ktorému súdu je návrh určený,

kto návrh predkladá a akej veci sa týka, t. j. vymenovanie skutočností, ktoré odôvodňujú také predbežné opatrenie, aké je navrhované,

čo je cieľom návrhu, t. j. akého predbežného opatrenia sa navrhovateľ domáha,

podanie musí obsahovať označenie dňa, kedy bolo vyhotovené a podpis žiadateľa alebo jeho zástupcu,

vymenovanie skutočností, že je potrebné upraviť pomery účastníkov alebo že existuje obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený.

K návrhu je potrebné pripojiť dokumenty, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva.

Navrhovateľ má povinnosť bez výzvy súdu z vlastnej iniciatívy zložiť najneskôr v deň podania návrhu súdu peňažnú zábezpeku vo výške 10 000 Kč a vo veciach, ktoré sa týkajú vzťahov medzi podnikateľmi, vyplývajúcich z podnikateľskej činnosti vo výške 50 000 Kč. Z povinnosti zložiť zábezpeku sú vyňaté návrhy zo sociálnych dôvodov (napríklad vo veci výživného, pracovnej veci, náhrady škody na zdraví). Nezloženie zábezpeky je dôvodom na odmietnutie návrhu.

Stanovená zábezpeka slúži na zaistenie nároku na náhradu škody alebo inej ujmy, ktorá môže vzniknúť v dôsledku nariadenia predbežného opatrenia účastníkovi konania alebo tretej osobe (osobám, ktoré neboli účastníkmi konania o predbežnom opatrení).

V § 12 ods. 3 zákona č. 292/2013 Zb. je stanovená výnimka pre zloženie zábezpeky podľa toho zákona.

Zabezpečenie dôkazov:

Pred začiatkom konania vo veci samej je možné na návrh zabezpečiť dôkaz, ak existuje obava, že ho neskôr nebude možné vykonať vôbec alebo iba s veľkými ťažkosťami. Zabezpečenie dôkazu sa nevykoná v prípade, že je nepochybné, že taký dôkaz nemôže mať v konaní vo veci žiaden význam. Súd odmietne vykonať navrhované zabezpečenie, ak má pochybnosti, či navrhovateľ svojím návrhom v skutočnosti sleduje zabezpečenie dôkazu, alebo iné ciele (napr. získať iným spôsobom neprístupné informácie o činnosti inej osoby apod.).

Návrh na zabezpečenie dôkazu musí okrem všeobecných formálnych prvkov obsahovať opis skutočnosti tvoriacej predmet dokazovania. Ďalej je nevyhnutné presne označiť dôkazný prostriedok, ktorý sa má zabezpečiť.

3 Čo je predmetom týchto opatrení a aký majú charakter?

3.1 Na aké druhy aktív sa môžu tieto opatrenia vzťahovať?

Predbežné opatrenia:

Podľa § 76 Občianskeho súdneho poriadku predbežným opatrením sa účastníkovi môže napríklad uložiť povinnosť platiť výživné, povinnosť uložiť peňažnú sumu alebo vec do úschovy súdu, nevyužívať určité veci alebo práva, respektíve niečo vykonať, niečo sa zdržať, prípadne niečo znášať. Opatrenie sa môže týkať akejkoľvek veci vo vlastníctve dotknutého účastníka

Súd môže predbežným opatrením uložiť povinnosť niekomu inému, ako je účastník, pokiaľ je to možné spravodlivo žiadať (napr. vtedy, keď niekto kupuje nehnuteľnosť s plným vedomím, že ju kupuje od vlastníka, ktorý riadne neplní svoje platobné povinnosti voči svojim veriteľom).

Osobitné predbežné opatrenia podľa zákona č. 292/2013 Zb.:

Osobitné predbežné opatrenie stanovujúce pomery dieťaťa podľa § 452 a nasledujúcich sa použije vtedy, ak sa maloleté dieťa ocitne v stave nedostatku náležitej starostlivosti bez ohľadu na to, či existuje osoba, ktorá má právo sa o dieťa starať, alebo ak je život dieťaťa, jeho normálny vývoj alebo iný dôležitý záujem vážne ohrozený, prípadne ak bol narušený. Súd predbežným opatrením upraví pomery dieťaťa na nevyhnutný čas tak, že nariadi, aby bolo dieťa umiestnené vo vhodnom prostredí, ktoré označí v uznesení.

Osobitným predbežným opatrením podľa § 400 a nasledujúcich je možné odporcovi uložiť povinnosť, aby opustil spoločné obydlie aj jeho bezprostredné okolie, nezdržoval sa v spoločnom bydlí alebo doň nevstupoval. Vyhol sa stretávaniu sa s navrhovateľom alebo sa zdržal nežiaduceho sledovania a obťažovania navrhovateľa akýmkoľvek spôsobom. Návrh musí obsahovať vymenovanie skutočností, ktoré potvrdzujú, že pre navrhovateľa je spoločné bývanie navrhovateľa a odporcu v dome alebo byte, v ktorom sa nachádza spoločná domácnosť, neznesiteľné z dôvodu fyzického alebo duševného násillia voči navrhovateľovi alebo inej osobe, ktorá v spoločnej domácnosti žije, alebo vymenovanie skutočností, ktoré potvrdzujú nežiaduce sledovanie alebo obťažovanie navrhovateľa.

Zabezpečenie dôkazov:

Návrh by mal takisto obsahovať zdôvodnenie, ktorým navrhovateľ vysvetľuje, prečo navrhuje zabezpečenie dôkazu. Ako dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, pomocou ktorých je možné zistiť stav veci, predovšetkým vypočutie svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov a právnických osôb atď.

Osobitným zabezpečením dôkazov je zabezpečenie predmetu dôkazného prostriedku vo veci týkajúcej sa práv duševného vlastníctva (§ 78b zákona č. 99/1963 Zb.). Aktívnu vecnú legitímáciu má ten, kto potvrdil porušenie práva duševného vlastníctva. Príslušný je krajský súd, v ktorého obvode sa nachádza zabezpečovaný predmet. Je možné zabezpečiť: dotknutý tovar, materiál a nástroje, dokumenty týkajúce sa dotknutého tovaru.

3.2 Aké sú účinky týchto opatrení?

Predbežné opatrenia:

Predbežné opatrenie je rozhodnutie dočasného charakteru, ktoré má ochrániť navrhovateľa. Ide o ochranu jeho porušeného alebo ohrozeného práva.

Navrhovateľ vydaním predbežného opatrenia nezískava práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti. Nejde ani o riešenie prejudiciálnej otázky. Ani samá existencia vydaného predbežného opatrenia nesmie ovplyvniť rozhodovanie súdu vo veci samej. Dlížnik môže aj po vydaní predbežného opatrenia naďalej nakladať so svojím majetkom, musí však postupovať v súlade s vydaným opatrením.

Tomu, kto hrubým spôsobom sťažuje postup konania predovšetkým tým, že sa bez závažného dôvodu nedostaví na súd alebo neuposlúchne príkaz súdu, môže súd uložiť poriadkovú pokutu až do výšky 50 000 Kč. Ak povinná osoba dobrovoľne neplní to, čo jej ukladá rozhodnutie o predbežnom opatrení, je toto rozhodnutie vynútitelne súdom. Sankcia za marenie výkonu úradného rozhodnutia a vykázania je stanovená aj v trestnom zákonníku, ide o § 337 ods. 2 zákona č. 40/2009 Zb. a prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia a vykázania.

3.3 Aká je platnosť týchto opatrení?

Predbežné opatrenia:

Predbežné opatrenie na určitý čas

Súd môže v uznesení o nariadení predbežného opatrenia stanoviť, že bude platiť iba určitý čas, hoci to žalobca (navrhovateľ) nežiadal.

Uloženie povinnosti podať žalobu alebo iný návrh na začatie konania

Ak súd nariadi predbežné opatrenie, uloží navrhovateľovi (žalobcovi) povinnosť podať na súde návrh na začatie konania (žalobu) vo veci samej, a to v lehote, ktorú súd súčasne stanoví.

Predbežné opatrenie zostáva platné až do svojho zániku alebo do zrušenia súdom.

Predbežné opatrenie zanikne, ak navrhovateľ nepodal v súdom určenej lehote návrh na začatie konania; ak sa návrhu vo veci samotnej nevyhovelo; ak sa návrhu vo veci samotnej vyhovel a uplynulo pätnásť dní od vykonateľnosti rozhodnutia o veci; alebo ak uplynula určená lehota trvania predbežného opatrenia.

Predbežné opatrenie súd zruší vtedy, ak prestanú platiť dôvody, pre ktoré bolo nariadené.

Predbežné opatrenie podľa § 400 a nasledujúcich zákona č. 292/2013 Zb. bude platiť mesiac od jeho vykonateľnosti (§ 408) a jeho platnosť môže byť v závislosti od začatia konania vo veci samej predĺžená.

Predbežné opatrenie podľa § 452 a nasledujúcich zákona č. 292/2013 Zb. bude platiť mesiac od jeho vykonateľnosti (§ 459) a jeho platnosť môže byť predĺžená.

Zabezpečenie dôkazov:

Zabezpečenie dôkazov sa vykoná v čase stanovenom súdom alebo v najbližšom možnom termíne. Účastníci konania môžu byť pri zabezpečení dôkazov prítomní, nemajú však právo byť prítomní, ak existuje nebezpečenstvo z omeškania. Po začatí konania vo veci samej majú účastníci právo sa vysloviť k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré boli vykonané. Môže sa tiež prísť k vypočutiu účastníkov.

4 Je možné odvolať sa proti takémuto opatreniu?

Predbežné opatrenia:

O predbežnom opatrení sa rozhoduje uznesením. Uznesenie, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie, je vykonateľné vyhlásením. Ak sa neuskutoční vyhlásenie, je vykonateľné, hneď ako bude doručené osobe, ktorej ukladá povinnosť. Písomné vyhotovenie predbežného opatrenia sa okrem účastníkov doručuje aj tretej osobe (ak jej bola uložená povinnosť) a v prípade, že ide o povinnosť nenakladať s nehnuteľnosťou, doručuje sa príslušnému

katastrálnemu úradu. Uznesenie o predbežnom opatrení je vykonateľné vyhlásením, prípadne doručením (§ 76d Občianskeho súdneho poriadku), a je titulom pre výkon rozhodnutia.

Odvolanie proti uzneseniu o predbežnom opatrení je prípustné. Odvolanie sa podáva na súde, ktorý vydal napadnuté rozhodnutie, o odvolaní však rozhodujú sudy druhého stupňa, t. j. krajské alebo vrchné sudy. Odvolanie sa podáva do pätnástich dní od doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia.

Prípustné odvolanie podané načas oprávnenou osobou spôsobuje, že rozhodnutie nenadobúda právoplatnosť, kým o odvolaní s konečnou platnosťou nerozhodne odvolací súd. Uznesenie o predbežnom opatrení je však vykonateľné (t. j. postupuje sa podľa neho) uplynutím lehoty na plnenie, ktorá sa začína počítať od doručenia uznesenia, prípadne je vykonateľné doručením, ak v ňom nebola uložená povinnosť plnenia. Súd môže rozhodnúť o tom, že uznesenie o nariadení predbežného opatrenia je vykonateľné až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ak tomu nebráni povaha predbežného opatrenia alebo ak tým nebude zmarený jeho účel.

Zákon č. 292/20013 obsahuje v § 409, respektíve v § 463 ustanovenia o odvolaní v prípade osobitných predbežných opatrení podľa tohto zákona.

Posledná aktualizácia: 09/11/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.